

Informator o egzaminie eksternistycznym

od 2007 roku

JĘZYK POLSKI

Szkoła podstawowa

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy
z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Poznaniu

SPIS TREŚCI

I. Informacje ogólne	5
II. Standardy wymagań egzaminacyjnych	7
III. Opis egzaminu.....	15
IV. Przykładowy arkusz egzaminacyjny.....	17

I. INFORMACJE OGÓLNE

Podstawy prawne

Egzaminy eksternistyczne, jako sposób uzyskiwania świadectwa ukończenia szkoły, zostały ograniczone do zakresu szkół ogólnokształcących, tj. sześcioletniej szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

Zgodnie z art. 9a ust. 2 i 9c ust. 2 *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (DzU z 2004 r., nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) przygotowanie i przeprowadzanie egzaminów eksternistycznych zostało powierzone Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) i okręgowym komisjom egzaminacyjnym (OKE).

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych*. Na podstawie cytowanego rozporządzenia CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu sześcioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych*.

Zakres sprawdzanych wiadomości i umiejętności określają standardy wymagań egzaminacyjnych będące podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu szkoły podstawowej dla dorosłych, które są załącznikiem nr 1. do *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 września 2007 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych*.

Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu sześcioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych może przystąpić osoba, która:

- ukończyła 18 lat
- nie jest uczniem szkoły podstawowej
- nie ukończyła sześcioletniej szkoły podstawowej lub ukończyła klasę programowo niższą niż klasa VI ośmioletniej szkoły podstawowej.

Osoba, która chce zdawać egzaminy eksternistyczne i spełnia wyżej wymienione warunki, powinna dwa miesiące przed sesją jesienną lub zimową złożyć w OKE właściwej swemu miejscu zamieszkania:

- oświadczenie, że nie jest uczniem (słuchaczem) szkoły podstawowej
- kserokopię stron dowodu osobistego zawierających datę urodzenia i numer ewidencyjny PESEL
- wniosek o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego.

Formularz wniosku znajduje się na stronach internetowych CKE i OKE w formie załącznika do *procedur*.

Miesiąc przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej osoba dopuszczona do egzaminu składa w OKE deklarację, w której wskazuje, z jakich przedmiotów chce zdawać egzaminy w danej sesji i przedkłada dowód opłaty za te egzaminy. Informacji o kosztach egzaminu udziela OKE.

II. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH

I. WIADOMOŚCI

1. Język

Zdający zna:

- 1) wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, w tym zdania i równoważniki zdań;
- 2) związki wyrazów w zdaniu, w tym rolę podmiotu i orzeczenia;
- 3) odmienne i nieodmienne części mowy oraz podstawowe kategorie fleksyjne:
 - a) odmienne części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, zaimek,
 - b) nieodmienne części mowy: przysłówek, przyimek, spójnik;
- 4) związki znaczeniowe między wyrazami;
- 5) budowę słowotwórczą wyrazów;
- 6) rodzaje głosek.

2. Wypowiedzi pisemne

Zdający zna:

- 1) zasady tworzenia następujących form wypowiedzi: opowiadanie, opis, dialog, monolog;
- 2) zasady tworzenia form użytkowych: list prywatny i oficjalny, kartka pocztowa, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcja, przepis kulinarny, notatka.

3. Literatura i kultura

Zdający zna:

- 1) teksty kultury zawarte w wykazie lektur;
- 2) pojęcia: *nadawca, odbiorca, podmiot mówiący, autor, narrator, intencja wypowiedzi*;
- 3) wyróżniki epiki; pojęcia: *narracja, fikcja literacka, świat przedstawiony, akcja, wątek, bohater*;
- 4) wyróżniki liryki oraz pojęcia związane z liryką: *podmiot liryczny, przenośnia, epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym, rytm, zwrotka, refren*;
- 5) cechy języka potocznego, języka literackiego i języka regionu (gwary);
- 6) terminy związane z prasą.

II. UMIEJĘTNOŚCI

1. Język

Zdający potrafi:

- 1) rozróżniać i przekształcać wypowiedzenia:
 - a) rozróżniać zdania i równoważniki zdań,
 - b) rozróżniać i formułować wypowiedzenia ze względu na cel wypowiedzi (wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące; wypowiedzenia wykrzyknikowe),
 - c) rozróżniać wypowiedzenia ze względu na ich budowę (pojedyncze i złożone),
 - d) przestrzegać zasad interpunkcji obowiązujących w wypowiedzeniu pojedynczym i złożonym,
 - e) rozwijać (np. zdanie nierozwinięte na rozwinięte) i przekształcać wypowiedzenia (np. pojedyncze na złożone i odwrotnie);
- 2) rozróżniać wyrazy określane i określające oraz nadrzędne i podrzędne, a także:
 - a) wyjaśniać rolę orzeczenia i podmiotu,
 - b) wyróżniać określenia w zdaniu (przydawkę, dopełnienie, okolicznik),
 - c) wskazywać grupę podmiotu i grupę orzeczenia;
- 3) rozróżniać odmienne i nieodmienne części mowy oraz podstawowe kategorie fleksyjne:
 - a) określać znaczenie rzeczownika: wyliczać rzeczowniki osobowe i nieosobowe, pospolite i własne, żywotne i nieżywotne, konkretne i abstrakcyjne, poprawnie odmieniać wyrazy, wyróżniać temat i końcówkę, określać przypadek, liczbę i rodzaj wskazanego rzeczownika,
 - b) określać znaczenie czasownika, odróżniać i tworzyć formę osobową oraz nieosobową, określać formy gramatyczne (osobę, liczbę, czas, tryb, stronę), poprawnie odmieniać wybrane czasowniki (np. idę, trzymam, umiem, rozumiem),
 - c) określać znaczenie przymiotnika, odmieniać i stopniować przymiotniki,
 - d) określać znaczenie liczebnika, rozróżniać liczebniki główne, porządkowe, zbiorowe i ułamkowe, odmieniać liczebniki,
 - e) określać znaczenie zaimka, rozróżniać zaimki rzeczowne, przymiotne, liczebne, przysłowne, stosować zaimki w celu uniknięcia powtórzeń,
 - f) określać znaczenie przysłówka, tworzyć i stopniować przysłówki (stopniowanie proste i złożone lub opisowe oraz regularne i nieregularne),
 - g) rozpoznawać przyimek jako część mowy wskazującą na stosunki czasowe i przestrzenne,
 - h) wskazywać spójnik jako część mowy łączącą wyrazy i zdania składowe;
- 4) rozpoznawać związki znaczeniowe między wyrazami:
 - a) dobierać wyrazy o znaczeniu bliskoznacznym i przeciwstawnym,

- b) dostrzegać znaczenie dosłowne i przenośne,
 - c) określać pochodzenie i wyjaśnić znaczenie związków frazeologicznych;
- 5) rozpoznawać budowę słowotwórczą wyrazów:
- a) wyróżniać wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo,
 - b) rozpoznawać wyrazy podstawowe, pochodne i pokrewne oraz rodzinę wyrazów,
 - c) wyróżniać formant (przedrostek i przyrostek) i podstawę słowotwórczą oraz wyjaśnić zasady tworzenia nowych wyrazów,
 - d) odróżniać wyrazy pokrewne od bliskoznacznych;
- 6) rozpoznawać rodzaje głosek:
- a) odróżniać głoskę od litery oraz samogłoskę od spółgłoski,
 - b) rozpoznawać głoski ustne i nosowe, spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne, twarde i miękkie,
 - c) poprawnie dzielić wyrazy na sylaby,
 - d) porządkować wyrazy w kolejności alfabetycznej.

2. Wypowiedzi pisemne

Zdający potrafi:

- 1) wypowiadać się w następujących formach wypowiedzi: opowiadanie, opis, dialog, monolog, w tym:
 - a) pisać na temat i zgodnie z celem, posługując się różnymi formami wypowiedzi,
 - b) redagować teksty kierowane do różnych adresatów, z uwzględnieniem sytuacji, ról i kontaktów międzyludzkich,
 - c) formułować wypowiedzi dotyczące literatury i tekstów kultury wysokiej oraz masowej, a także otaczającej rzeczywistości, własnych doznań i zainteresowań,
 - d) poprawnie komponować spójną i uporządkowaną graficznie wypowiedź,
 - e) przestrzegać norm językowych, ortograficznych i interpunkcyjnych,
 - f) pisać tekst, zachowując chronologiczny układ wydarzeń,
 - g) zapisywać opowiadanie z dialogiem,
 - h) redagować opowiadanie odtwórcze i twórcze (np. na podstawie lektury) oraz twórcze – oparte na doświadczeniach życiowych,
 - i) redagować opis postaci rzeczywistej i literackiej, przedmiotu, krajobrazu, dzieła sztuki,
 - j) dobierać słownictwo informujące o cechach i właściwościach kogoś lub czegoś,
 - k) stosować wyrazy oceniające i nazywające stany uczuciowe,
 - l) poprawnie zapisywać rozmowę,
 - m) odróżniać dialog od monologu;

- 2) redagować proste formy użytkowe:
- a) list prywatny i oficjalny, kartkę pocztową, zaproszenie, zawiadomienie, ogłoszenie, instrukcję, przepis kulinarny, notatkę,
 - b) umieścić w liście: nazwę miejscowości i datę, nagłówek, zwroty grzecznościowe, podpis,
 - c) nawiązać kontakt z odbiorcą,
 - d) dostosować język wypowiedzi do odbiorcy,
 - e) poprawnie zapisać adres,
 - f) sformułować zwięzły tekst,
 - g) zredagować zaproszenie, wskazując adresata i nadawcę wypowiedzi oraz określając termin, miejsce i cel spotkania,
 - h) napisać tekst informujący kogoś o czymś,
 - i) zredagować wiadomość o charakterze handlowym, reklamowym, rozrywkowym,
 - j) sformułować instrukcję obsługi prostego urządzenia lub informację o sposobie postępowania w jakiejś sytuacji,
 - k) zredagować przepis na wykonanie jakiejś potrawy, uwzględniając składniki oraz kolejne etapy wykonania,
 - l) redagować notatkę w formie planu, tabeli, wykresu, streszczenia,
 - m) konsekwentnie stosować zdania lub równoważniki zdań w zapisie punktów planu,
 - n) dbać o zwięzłość wypowiedzeń w streszczeniu, dokonać selekcji informacji.

3. Literatura i kultura

Zdający potrafi:

- 1) odbierać teksty kultury zawarte w wykazie lektur:
- a) odczytać, opowiedzieć i streścić teksty literackie, popularnonaukowe, publicystyczne i użytkowe,
 - b) dostrzec sens dosłowny i przenośny,
 - c) określać swoistość tworzywa różnych tekstów kultury,
 - d) wskazywać elementy świata przedstawionego,
 - e) odróżniać fikcję literacką od rzeczywistości,
 - f) dostrzec wartości i zasady etyczne oraz analizować wybory życiowe bohaterów,
 - g) określać funkcję elementów tekstu przy użyciu odpowiedniej terminologii,
 - h) odróżniać rodzaje tekstów (np. literacki, popularnonaukowy, publicystyczny),
 - i) wyszukać w tekście określoną informację,
 - j) wskazać źródło informacji (słowniki, encyklopedie),
 - k) odpowiadać na pytania dotyczące informacji zamieszczonych w tekście;
- 2) poprawnie stosować pojęcia: *nadawca* i *odbiorca*, *podmiot mówiący*, *autor*, *narrator*; rozpoznawać intencję wypowiedzi:

- a) określić *kto mówi* w tekście oraz *do kogo* utwór jest adresowany,
 - b) odróżnić podmiot mówiący od autora,
 - c) rozpoznać intencję nadawcy wypowiedzi (np. poinformowanie, wyrażenie prośby, polecenia, współczucia, apelu, przeprosin, zachęty, odmowy),
 - d) rozróżnić rodzaje nadawców (autor, narrator, podmiot liryczny);
- 3) odczytywać utwory epickie stosując pojęcia *narracja, fikcja literacka, świat przedstawiony, akcja, wątek, bohater*:
- a) dostrzec elementy świata przedstawionego w utworze: czas i miejsce akcji, postaci fantastyczne i prawdopodobne, wydarzenia rzeczywiste i nierzeczywiste,
 - b) rozpoznać narrację w tekstach,
 - c) wskazać w tekście bohaterów pierwszoplanowych, drugoplanowych oraz epizodycznych,
 - d) opisać postać literacką i ocenić jej postępowanie,
 - e) rozróżnić akcję,
 - f) wyodrębniać wątki w utworze literackim,
 - g) opowiadać o zdarzeniach i przebiegu akcji,
 - h) rozpoznawać cechy gatunkowe baśni, opowiadania i powieści,
 - i) odróżniać prozę od poezji,
 - j) rozróżniać rodzaje i gatunki literackie;
- 4) odczytywać utwory liryczne stosując pojęcia *podmiot liryczny, przenośnia, epitet, porównanie, wyraz dźwiękonaśladowczy, rym, rytm, zwrotka, refren*:
- a) rozpoznawać epitet, porównanie, przenośnię, wyraz dźwiękonaśladowczy,
 - b) wskazać w utworach elementy tworzące rytm,
 - c) dostrzegać rymy i wypisywać pary wyrazów rymujących się,
 - d) wyodrębniać zwrotki,
 - e) wyróżniać refren;
- 5) odróżniać język potoczny od języka literatury i języka regionu;
- 6) rozumieć przekaz tekstów prasowych; stosować terminy związane z prasą, np.: gazeta, czasopismo, dziennik, tygodnik, miesięcznik, tytuł, redakcja, dziennikarz, prenumerata, artykuł, notatka prasowa.

LEKTURA

1. Baśnie, legendy, opowiadania:

- 1) Hans Christian Andersen – *Słowik*;
- 2) Józef Ignacy Kraszewski - *Kwiat paproci*;
- 3) Krzysztof Seliga - *Zofka z Sandomierza*;
- 4) Henryk Sienkiewicz - *Janko Muzykant*;
- 5) Maria Dąbrowska - *Marcin Kozera*.

2. Inne teksty reprezentatywne dla źródeł kultury europejskiej:
 - 1) wybór mitów greckich:
 - a) Homer - *Odyseja* (fragment: *U króla Alkinoosa*);
 - b) Robert Graves - *Prometeusz*;
 - c) Wanda Markowska - *Szyf*;
 - d) Wanda Markowska - *Demeter i Kora*;
 - 2) Biblia (fragmenty o stworzeniu świata, o arce Noego).
3. Utwory prozatorskie i poetyckie wprowadzające w polską tradycję i współczesność literacką:
 - 1) Władysław Broniewski - *Żołnierz polski*;
 - 2) Jan Brzechwa - *Globus, Lis i jaskółka*;
 - 3) Konstanty Ildefons Gałczyński - *Pieśń o żołnierzach z Westerplatte, Kronika olsztyńska (Pieśń XIX Jutro popłyniemy daleko....), Rozmowa z aktorem*;
 - 4) Wiktor Gombrowicz - *Wspomnienia niebieskiego mundurka*;
 - 5) Stanisław Grochowiak - *Telewizor*;
 - 6) Jerzy Harasymowicz - *Las, Żniwa*;
 - 7) Anna Kamieńska - *Widok z gór, Wozem*;
 - 8) Jan Kochanowski - *Na zdrowie*;
 - 9) Maria Konopnicka - *Rota, Dym*;
 - 10) Ignacy Krasicki - *Przyjaciele*;
 - 11) Joanna Kulmowa - *Przepis na mazurek, Marzenia*;
 - 12) Kornel Makuszyński - *Szatan z siódmej klasy*;
 - 13) Adam Mickiewicz - *Przyjaciele, Pani Twardowska, Śmierć pułkownika*,
 - 14) *Pan Tadeusz* (fragmenty: *Gra Wojskiego na rogu, Słońce już gasło...*);
 - 15) Czesław Miłosz - *Droga, Ojciec objaśnia*;
 - 16) Edmund Niziurski - *Sposób na Alcybiadesa*;
 - 17) Bolesław Prus - *Katarynka*;
 - 18) Józef Ratajczak - *Liście jak listy, Szukanie Iwa*;
 - 19) Tadeusz Różewicz - *Koncert życzeń, Przepaść*;
 - 20) Juliusz Słowacki - *W pamiętniku Zofii Bobrowskiej*;
 - 21) Leopold Staff - *Odys, Zima*;
 - 22) Wisława Szymborska - *Konkurs piękności męskiej*;
 - 23) Julian Tuwim - *Strofy o późnym lecie, Dwa wiatry, Gorące mleko, Kapuśniaczek, Figielek*;
 - 24) ks. Jan Twardowski - *Życzenia, W klasie, Zeszyt w kratkę*;
 - 25) Danuta Wawiłow - *Wędrówka*.

4. Teksty reprezentatywne dla różnych odmian powieści:

- 1) Irena Jurgielewiczowa - *Ten obcy*;
- 2) Józef Ignacy Kraszewski - *Stara baśń*;
- 3) Clive Staples Lewis - *Opowieści z Narnii*, cz. I: *Lew, Czarownica i stara szafa*;
- 4) Stanisław Lem - *Bajki robotów*;
- 5) Lucy Maud Montgomery - *Ania z Zielonego Wzgórza*;
- 6) Henryk Sienkiewicz - *W pustyni i w puszczy*;
- 7) Mark Twain - *Przygody Tomka Sawyer*;
- 8) Juliusz Verne - *W 80 dni dookoła świata*.

5. Teksty użytkowe, publicystyczne, popularnonaukowe, przedstawienia teatralne, filmy, słuchowiska radiowe, programy telewizyjne.

III. OPIS EGZAMINU

Forma egzaminu

Egzamin eksternistyczny z **języka polskiego** jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w *Standardach wymagań egzaminacyjnych do egzaminu eksternistycznego* z tego przedmiotu. Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w arkuszu egzaminacyjnym.

Egzamin trwa **90** minut. Arkusz egzaminacyjny składa się z zadań zamkniętych, wymagających wybrania poprawnej odpowiedzi spośród podanych, oraz zadań otwartych, w których zdający ma samodzielnie sformułować odpowiedź/wypowiedź. Jedno z tych zadań polega na napisaniu dłuższej wypowiedzi. Obok każdego zadania podana jest liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający może otrzymać 50 punktów.

Zasady oceniania prac egzaminacyjnych

1. Rozwiązania zadań oceniane będą przez egzaminatorów na podstawie jednolitych w całym kraju kryteriów.
2. Ocenie podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą pytań/poleceń. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres pytań/poleceń nie podlegają ocenie.
3. W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.
4. Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi oprócz poprawnej odpowiedzi dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną, za zadanie nie przyznaje się punktów.
5. Zadanie dłuższej wypowiedzi jest oceniane według szczegółowych kryteriów.
6. Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.
7. Uzyskany przez zdającego wynik wyrażony w punktach przeliczany będzie na stopnie szkolne według zasady opisanej w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 roku w sprawie egzaminów eksternistycznych*, §19. pkt 6.

Przeliczenie **punktów** uzyskanych na egzaminie na stopnie szkolne jest następujące:

47–50 pkt	celujący (6)
46–39 pkt	bardzo dobry (5)
31–38 pkt	dobry (4)
23–30 pkt	dostateczny (3)
15–22 pkt	dopuszczający (2)
poniżej 15 punktów	niedostateczny (1)

8. Zdający zda egzamin eksternistyczny z języka polskiego, jeżeli otrzyma ocenę wyższą od niedostatecznej.
9. Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – będzie odnotowany na świadectwie ukończenia szkoły.

Tryb odwoławczy

Jeżeli osoba zdająca egzamin eksternistyczny uzna, że zostały naruszone procedury przeprowadzania egzaminu, może w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu złożyć odwołanie do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej. Rozstrzygnięcie dyrektora OKE jest ostateczne.

Unieważnienie egzaminu

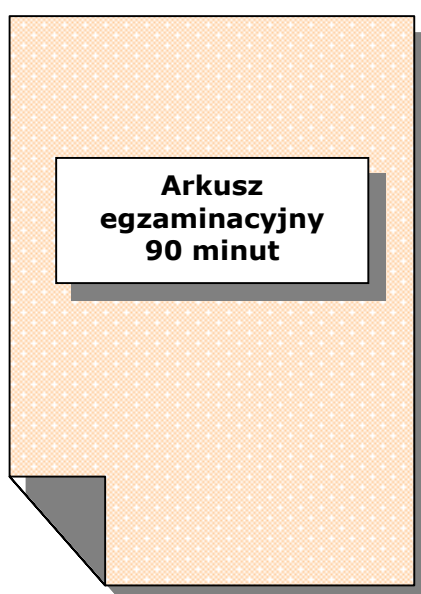
Egzamin może być unieważniony w dwóch przypadkach:

- gdy zespół nadzorujący przebieg egzaminu stwierdzi, że zdający swoim zachowaniem zakłóca egzamin, np. niesamodzielnie rozwiązuje zadania egzaminacyjne, przeszkadza innym zdającym, nie przestrzega zakazu wniesienia na salę egzaminacyjną telefonu komórkowego (wówczas egzamin unieważnia przewodniczący zespołu nadzorującego)
- gdy egzaminator podczas sprawdzania stwierdzi, że praca egzaminacyjna jest niesamodzielna, np. jest plagiatem jakiejś publikacji lub taka sama jak innego zdającego (w tym przypadku unieważnienia dokonuje dyrektor OKE).

Świadectwo

Świadectwo ukończenia szkoły podstawowej otrzymuje osoba, która zdała egzaminy z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, historia i społeczeństwo, matematyka, przyroda, informatyka.

IV. PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z JĘZYKA POLSKIEGO

SZKOŁA PODSTAWOWA

Czas pracy 90 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 10 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi wpisz swój PESEL.
3. Wszystkie zadania rozwiąż bezpośrednio w arkuszu (nie na karcie odpowiedzi!). Przy każdym zadaniu podano liczbę punktów możliwych do uzyskania.
4. W zadaniach z czterema odpowiedziami (A, B, C, D) wybierz jedną, poprawną odpowiedź i zamaluj kratkę obok niej. Jeśli się pomylisz, otocz zaznaczenie kółkiem i wybierz inną odpowiedź.
5. W innych zadaniach rozwiązania zapisuj w miejscach do tego przeznaczonych. Jeśli popełnisz błąd, przekreśl go. Nie używaj korektora.
6. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem. Pisz czytelnie.
7. Ostatnia strona arkusza jest przeznaczona na brudnopis. Zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie 50 punktów.

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Szatan z VII klasy (fragment)

[Adaś Cisowski, tytułowy bohater powieści, odwiedza swojego nauczyciela historii, profesora Gąsowskiego. Drzwi otwiera mu bratanica profesora.]

Adaś odwiedził profesora o czwartej po południu. Przyjęła go panienska wysoka i smukła. Miała takie fiołkowe oczy, że powinny wydawać fiołkową woń; z drobnych jej ust nie schodził uśmiech.

– Aha – mówiła wesoło. Pan zapewne jest „szatan”? Stryjek tak pana nazywa...

Adaś chciał rzec, że ją stryjaszek nazywa kozą, nie wypadało jednak tak kosmatej prawdy wyznawać osobie, co ma fiołkowe oczy. Uśmiechnął się przeto nieporadnie i zapytał:

– Czy pana profesora nie ma?

– Na świecie jest, ale nieobecny duchem, bo śpi.

Adaś nastawił uszu, wyraźnie bowiem usłyszał głos Gąsowskiego w przyległym pokoju.

– Zdaje mi się, że już nie śpi, bo rozmawia – rzekł niepewnie.

– Rozmawia przez sen – zaśmiała się panienska. – Zaraz go obudzę, bo bardzo niecierpliwie czekał na pana.

Adaś patrzył z radosnym zdumieniem na śliczną dziewczynę. Jasnym było, że nie spodziewał się w rodzinie profesora, nie odznaczającego się wybitną urodą, tak rozkosznego zjawiska. A i to było jeszcze jaśniejszym, że „grom w niego uderzył!” Gromy z jasnego nieba są zjawiskiem dość rzadkim, w tej chwili zaś nie ulegało wątpliwości, że siarczysty piorun strzelił z fiołkowych oczu wprost w serce Adasia i wywołał w nim przedziwne kataklizmy. Z nagła oszołomione serce zaczyna płaszać w nieszczęsnej piersi, podnosi się ku górze, opada na dół jak kamień, wreszcie zaczyna tańczyć zgoła nieprzytomnie. Głowa młojecka odczuwszy trzęsienie ziemi w piersiach nie chce być gorsza i od razu traci przyrodzoną jej chłodną rozwagę: siarczysty płomień ogarnia ją jak suche badyle, od płomienia zajmuje się rozum i zaczyna dymić. Płomienistym takim wzruszeniom nie ulegają jedynie głowy stale napełnione wodą jak beczka deszczówką. Ponieważ potężny rozum Adasia przypominał skład dynamitu, sprawą przeto było oczywistą, że musiał w nim wybuchnąć pożar. Aby niczemu nie działa się krzywda, zaczęły pod nim drzeć nogi. Nauka ścisła, od lat wielu tysięcy zgłębiając tę mroczną tajemnicę, nie może doszukać się związku pomiędzy organami tak odległymi jak serce i nogi, a jednak prawdą jest niezbitą, że poruszone czymś serce przyprawia tylne ludzkie odnóża o niepomiarkowane drgawki. Nie mogą też pojąć najwybitniejsi psychologowie świata, dlaczego młody człowiek, z nagła porażony spojrzeniem błękitnym, lazurowym, piwnym, zielonkawym, fiołkowym, orzechowozłocistym, szarym lub czarnym jak piekielna smoła, przybiera pozór zatwardziałego idioty? Najcięższy wróg (gdyby Adaś miał wrogów) nie mógł mu odmówić zgoła niepowszedniej inteligencji, tryskającej jasnym strumieniem z jego oczów, a oto po chwili oszołomionego zdumienia na miłej gębie nieszczęsnego Adama ukazał się wyraz, jaki zwykł przybierać ciemny kmiotek na widok czegoś ponad ludzkie pojęcie cudownego. Coś się na niego zważyło, coś go stłamsiło, jak burza tłamsi zboże; tak się czuł jak człowiek, którego ktoś twardą i sękatą pięścią zdzielił przez mądry łeb. Zamroczyło go. „Świat mu się stracił” – jak mówił jeden góral, któremu głąz zleciał na ciemność. Z całego świata pozostało jedynie to, co było w nim najpiękniejsze: dwoje fiołkowych oczu. Jakaś mizerna reszta świata nie była godna najmniejszej uwagi. Zdumiało go przeto, że jeszcze po tym fiołkowym świecie tuła się jakiś głos, bardzo cichutki i niby bardzo zatroskany:

– Czy panu słabo?

Głos ten, cieniutki jak nitka, musiała wydać istota przyczepiona do fiołkowych oczu, więc Adaś pojąwszy to znikomą resztką ocalonego rozsądku uczynił tak spazmatyczny ruch, jaki czyni topielec usiłujący wychynąć na powierzchnię wody. Zmrużył oczy, aby nie patrzeć na uwodzące zjawisko, otrząsnął się, jak gdyby usiłował wydobyć się z zaczarowanego kręgu, wreszcie spojrzął jako tako przytomnie.

– Wzięło mnie! – powiedział Adam do Adama.

– Panu naprawdę jest słabo! – szepnęła panienska, której całkowita i dorodna postać, ważąca około pięćdziesięciu kilogramów, wyszła z fiołkowej mgły.

– Nie... nic mi nie jest, proszę pani.

Łgarstwo było oczywiste, a głos Adama należał do tak zwanych „głosów konających”, jaki czasem wydaje baran żegnający się z tym ponurym światem; ale i serdeczne współczucie damy było szachrajstwem. Dama wiedziała doskonale, że Adaś jest „trup na amen” i jeżeli jeszcze dycha, to tylko z przyzwyczajenia. Zrobiła zatroskaną minę, co miało oznaczać, że niewypowiedzianie jest jej przykro, iż sieje takie zniszczenie i że ten pocziwina został porażony. Mina miała oznaczać: „Ach, taki już mój nieszczęsny los! Na kogo spojrzę, ten umiera!” Adaś wprawdzie poruszał jeszcze oczami i ustami, nawet z lekka machał ręką, lecz nikogo by nie zdziwiło, gdyby zapytał o drogę do składu trumien.

Nasza Księgarnia, Warszawa 1974

Zadania do fragmentu lektury

Zadanie 1. (1 pkt)

Adaś zapukał, ktoś otworzył drzwi. Napisz, co się stało bezpośrednio po tym wydarzeniu.

.....

Zadanie 2. (2 pkt)

Do jakich kataklizmów zostały porównane przeżycia Adasia? Podaj dwa przykłady.

1) *Do*

2) *Do*

Zadanie 3. (1 pkt)

Co „nauka ścisła” mówi o związku między zakochanym sercem a drżącymi nogami?

.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Przepisz zdanie, z którego wynika, że dziewczyna o fiołkowych oczach dobrze wiedziała, jakie wrażenie zrobiła na Adasiu.

.....

Zadania sprawdzające znajomość całej lektury

Zadanie 5. (2 pkt)

Wymień dwie cechy Adama Cisowskiego, które sprawiły, że nadano mu przydomek *Szatan* i podaj przykład jednej sytuacji, w której wskazane cechy chłopca się ujawniły.

Cechy:

Sytuacja:

Zadanie 6. (1 pkt)

W jakim celu Adam Cisowski został zaproszony do wiejskiej posiadłości brata profesora Gąsowskiego?

.....

Zadanie 7. (1 pkt)

Ważną rolę w rozwikłaniu powieściowej zagadki odegrały drzwi. Napisz, dlaczego.

.....

Zadanie 8. (1 pkt)

W powieści pojawiają się motywy napoleońskie. Przypomnij jeden z nich.

.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Podaj tytuły utworów, z których pochodzą poniższe cytaty.

„Natenczas Wojski chwycił na taśmie przypięty
Swój róg bawoli, długi, cętkowany, kręty
Jak wąż boa, oburącz do ust go przycisnął,
Wzdął policzki jak banie, w oczach krwią zabłysnął,
Zasunął wpół powieki, wciągnął w głąb pól brzucha
I do płuc wysłał z niego cały zapas ducha, [...]”

Tytuł utworu

„[...] Jakkolwiek Staś mówił bardzo biegle
po angielsku, jednakże odmienny nieco jego
akcent zwrócił uwagę drugiego oficera,
który zapytał:

Tytuł utworu

- Czy mały dżentelmen nie jest Anglikiem?
- Małą jest miss Nel, nad którą ojciec jej powierzył mi w drodze opiekę, a ja nie jestem Anglikiem, lecz Polakiem i synem inżyniera przy kanale.”

Zadanie 10. (1 pkt)

Połącz tytuły książek z nazwiskami ich autorów.

„Stara baśń”	Juliusz Verne
	Józef Ignacy Kraszewski
„Przygody Tomka Sawyera”	Mark Twain
	Bolesław Prus

Ignacy Krasicki

Przyjaciele

Zajaczek jeden młody,
Korzystając z swobody,
Paś się trawką, ziółkami w polu i ogrodzie,
Z każdym w zgodzie.
A że był bardzo grzeczny, rozkoszny i miły,
Bardzo go inne zwierzęta lubiły.
I on też, używając wszystkiego z weselem,
Wszystkich był przyjacielem.
Raz, gdy wyszedł w świtanie i bujał po łące,
Słyszy przerażające
Głosy trąb, psów szczekania, trzask wielki po lesie.
Stanął... Słucha ... Dziwuje się ...
A gdy się coraz zbliżał ów hałas, wrzask srogi,
Zając w nogi.
Spojrzy się poza siebie: aż tuż psy i strzelce!
Strwożon wielce,
Przecież wypadł na drogę, od psów się oddalił.
Spotkał konia, prosi go, iżby się użalił:
„Weź mnie na grzbiet i unieś!” Koń na to: „Nie mogę,
Ale od innych pewną będziesz miał załogę”.
Jakoż wół się nadarzył. „Ratuj, przyjacielu!”
Wół na to: „Takich jak ja zapewne niewielu
Znajdziesz, ale poczekaj i ukryj się w trawie,
Jałowica mnie czeka, niedługo zabawię.
A tymczasem masz kozła, co ci dopomoże”.
Kozieł: „Żal mi cię, nieboże!
Ale ci grzbietu nie dam, twardy, nie dogodzi;
Oto wełniasta owca niedaleko chodzi,
Będzie ci miętko siedzieć”. Owca rzecze:
„Ja nie przeczę,
Ale choć ci uniosę pomiędzy manowce,
Psy dogonią i zjedzą zająca i owcę;
Udaj się do cielęcia, które się tu pasie”.

„Jak ja ciebie mam wziąć na się,
Kiedy starsi nie wzięli?” – cieleń na to rzekło
I uciekło.
Gdy więc wszystkie sposoby ratunku upadły,
Wśród serdecznych przyjaciół psy zająca zjadły.

Zadania do wiersza

Zadanie 11. (1 pkt)

Dlaczego na początku przedstawionych w wierszu zdarzeń zajączek czuł się bezpiecznie?

.....

Zadanie 12. (1pkt)

Co przerwało *beztroskie bujanie* bohatera po łące?

.....

Zadanie 13. (2 pkt)

Czyją odmowę udzielenia zajączkowi pomocy można uznać za usprawiedliwioną? Uzasadnij odpowiedź.

.....

Zadanie 14. (1 pkt)

Przetłumacz na współczesną polszczyznę wypowiedź konia: *od innych pewną będziesz miał załogę.*

.....

Zadanie 15. (1 pkt)

Śmierć zajączka była skutkiem

- A. jego brawury.
- B. jego lęklivości.
- C. obojętności otoczenia.
- D. usłużności przyjaciół.

Zadanie 16. (1 pkt)

Jaki morał dotyczący przyjaźni wynika z utworu?

.....

.....

Zadanie 17. (1 pkt)

W wierszu rymują się wersy

- A. 1. i 3.
- B. 2. i 3.
- C. 3. i 4.
- D. 1. i 4.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 21. (1 pkt)

W jakim słowniku znajdziesz informacje na temat znaczeń wyrazów *strwożony* i *manowce*?

.....

Zadanie 22. (1 pkt)

Podkreśl równoważnik zdania.

Co za szczęście! Zdążyła na czas. Wsiadła do pociągu i odjechała.

Zadanie 23. (1 pkt)

Przekształć zdania pojedyncze w taki sposób, by powstało z nich jedno zdanie złożone.

We wtorek poszli do sklepu. Kupili produkty na sałatkę.

.....

Zadanie 24. (1 pkt)

Rozwiń zdanie: *Hulał wiatr*. Dopisz do niego co najmniej 2 określenia.

.....

Zadanie 25. (3 pkt)

Utwórz brakujące formy przymiotników:

Stopień		
równy	wyższy	najwyższy
<i>dobry</i>		
	<i>rzadszy</i>	
		<i>najważniejszy</i>

Zadanie 26. (1 pkt)

W zdaniu: *Koń wytrwale ciągnie wózek*, podkreślony wyraz pełni funkcję

- A. podmiotu.
- B. orzeczenia.
- C. przydawki.
- D. dopełnienia.

Zadanie 27. (1 pkt)

Wyraz *wytrwale* jest

- A. zaimkiem.
- B. rzeczownikiem.
- C. przymiotnikiem.
- D. przysłówkiem.

Zadanie 28. (1 pkt)

Podane nazwy grzybów zapisz w kolejności alfabetycznej: *kania, podgrzybek, kurka, borowik, surojadka, olszówka*.

.....

.....

Zadanie 29. (2 pkt)

Do podanych wyrazów dobierz z ramki po dwa wyrazy o znaczeniu przeciwnym.

<i>cichusienki, miły, srogi, dobrotliwy, hataśliwy, surowy, niegroźny, przyjemny, głośny, zły, spokojny, ciekawy, bezwzględny, łagodniejszy</i>

cichy –

łagodny –

Zadanie 30. (2 pkt)

Utwórz wskazane formy rzeczownika *ręka*:

mianownik (M.) liczby mnogiejręce.....

dopełniacz (D.) liczby mnogiej

narzędnik (N.) liczby pojedynczej

narzędnik (N.) liczby mnogiej

Zadanie 31. (1 pkt)

Kto przyszedł na spotkanie? to zdanie

- A. oznajmujące.
- B. rozkazujące.
- C. pytające.
- D. wykrzyknikowe.

Zadanie 32. (2 pkt)

Określ formy czasownika *skończył*.

skończył – osoba liczba

rodzaj czas

ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA

Nr zadania	Poprawna odpowiedź/zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
1.	Np.: <i>Adaś zobaczył śliczną dziewczynę. Zaczął rozmawiać z bratanicą profesora. Uśmiechnął się do bratanicy profesora. Przypomniał sobie, jak profesor nazwał swoją bratanicę.</i>	0-1
2.	Do trzęsienia ziemi. Do pożaru/ognia/płomieni. Do gromu/pioruna. Do burzy.	0-2
3.	Np.: „ <i>Nauka ścisła</i> ” nie może doszukać się takiego związku.	0-1
4.	<i>Dama wiedziała doskonale, że Adaś jest „trup na amen” i jeżeli jeszcze dycha, to tylko z przyzwyczajenia.</i> Lub: <i>Zrobiła zatroskaną minę, co miało oznaczać, że niewypowiedziane jest jej przykro, iż sieje takie zniszczenie i że ten pocziwina został porażony.</i> Lub: <i>Mina miała oznaczać: „Ach, taki już mój nieszczęsny los! Na kogo spojrzę, ten umiera!”</i>	0-1
5.	Np.: Cechy: <i>inteligentny, pomysłowy, przenikliwy, błyskotliwy.</i> Sytuacja: <i>wykrył sprawcę zniknięcia lodów, odkrył stosowaną przez profesora metodę odpytywania uczniów.</i>	0-2
6.	Np.: <i>Został zaproszony w celu wyjaśnienia niezwykłych, zagadkowych zdarzeń.</i>	0-1
7.	Np.: <i>Na drzwiach Francuz umieścił wskazówki pozwalające odnaleźć ukryty skarb.</i>	0-1
8.	Np. <i>Francuz, który ukrył kosztowności na terenie posiadłości, był żołnierzem wojsk napoleońskich.</i> <i>Ulubioną postacią historyczną profesora Gąsowskiego był Napoleon.</i>	0-1
9.	Tytuł pierwszego utworu: <i>Pan Tadeusz</i> , tytuł drugiego utworu: <i>W pustyni i w puszczy.</i>	0-2
10.	<p style="text-align: center;">Juliusz Verne</p> <p>„Stara baśń” → Józef Ignacy Kraszewski</p> <p>„Przygody Tomka Sawyera” → Mark Twain</p> <p style="text-align: center;">Bolesław Prus</p>	0-1
11.	Np.: <i>Czuje się bezpiecznie, bo ma dużo przyjaciół, wszyscy go lubią.</i>	0-1
12.	Np.: <i>Beztroskie bujanie po łące przerwały odgłosy polowania.</i>	0-1
13.	Np.: <i>Pomoc owcy. Owca uważała, że biorąc zająca na grzbiet i uciekając z nim w ten sposób, nie ocali mu życia, a przy okazji straci swoje.</i>	0-2
14.	Np.: <i>Od innych uzyskasz pewniejszą, lepszą pomoc.</i>	0-1

15.	C.	0-1															
16.	Np.: <i>Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie.</i>	0-1															
17.	C.	0-1															
18.	A.	0-1															
19.	Np.: <i>Zwierzęta mówiące ludzkim głosem.</i>	0-1															
20.	Treść (0-3 pkt) Pełna realizacja tematu; praca bogata treściowo, zawiera wszystkie ważne ogniwa bajki oraz poprawnie przekształcone (pozytywne) zakończenie – 3 pkt. Częściowa realizacja tematu; praca w miarę bogata treściowo, ale pominięte ważne ogniwo bajki lub nieodpowiednie zakończenie – 2 pkt. Praca związana z tematem, ale w niewielkim stopniu; pominięte ważne ogniwa bajki, nieodpowiednie zakończenie – 1 pkt. Wypowiedź nie na temat – 0 pkt.	0-10															
	Forma (0-1 pkt) Wypowiedź ma formę opowiadania z dialogiem.																
	Kompozycja (0-1 pkt) Trójdzielna budowa wypowiedzi.																
	Styl (0-2 pkt) Zgodny z formą wypowiedzi; jasny, urozmaicone słownictwo – 2 pkt. Zgodny z formą wypowiedzi, na ogół jasny; niezbyt urozmaicone słownictwo – 1 pkt. Niezgodny z formą wypowiedzi, zawiły, uboga leksyka – 0 pkt.																
	Poprawność językowa (0-1 pkt) <i>Dopuszczalne 3 błędy.</i>																
	Poprawność ortograficzna (0-1 pkt) <i>Dopuszczalne 2 błędy.</i>																
	Poprawność interpunkcyjna (0-1 pkt) <i>Dopuszczalne 3 błędy.</i>																
21.	Np.: <i>W słowniku języka polskiego.</i>	0-1															
22.	<i>Co za szczęście! Zdążyła na czas. Wsiadła do pociągu i odjechała.</i>	0-1															
23.	Np. <i>We wtorek poszli do sklepu i kupili produkty na sałatkę. We wtorek poszli do sklepu, aby kupić produkty na sałatkę.</i>	0-1															
24.	Np.: <i>Całą noc hulał po polu zimny wiatr.</i>	0-1															
25.	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th colspan="3">Stopień</th> </tr> <tr> <th>równy</th> <th>wyższy</th> <th>najwyższy</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><i>dobry</i></td> <td><i>lepszy</i></td> <td><i>najlepszy</i></td> </tr> <tr> <td><i>rzadki</i></td> <td><i>rzadszy</i></td> <td><i>najrzadszy</i></td> </tr> <tr> <td><i>ważny</i></td> <td><i>ważniejszy</i></td> <td><i>najważniejszy</i></td> </tr> </tbody> </table>	Stopień			równy	wyższy	najwyższy	<i>dobry</i>	<i>lepszy</i>	<i>najlepszy</i>	<i>rzadki</i>	<i>rzadszy</i>	<i>najrzadszy</i>	<i>ważny</i>	<i>ważniejszy</i>	<i>najważniejszy</i>	0-3
	Stopień																
	równy	wyższy	najwyższy														
	<i>dobry</i>	<i>lepszy</i>	<i>najlepszy</i>														
	<i>rzadki</i>	<i>rzadszy</i>	<i>najrzadszy</i>														
<i>ważny</i>	<i>ważniejszy</i>	<i>najważniejszy</i>															
26.	B.	0-1															
27.	D.	0-1															

28.	<i>borowik, kania, kurka, olszówka, podgrzybek, surojadka</i>	0-1
29.	<i>cichy – głośny, hałaśliwy</i> <i>łagodny – srogi, surowy</i>	0-2
30.	mianownik (M.) l. mn. <i>ręce</i> dopełniacz (D.) l. mn. <i>rąk</i> narzędnik (N.) l. p. <i>ręką</i> narzędnik (N.) l. mn. <i>rękami</i>	0-2
31.	C.	0-1
32.	<i>skończył</i> – osoba ...3.... liczba <i>pojedyncza</i> rodzaj <i>męski</i> czas <i>przeszły</i>	0-2

Przykładowe wypowiedzi do zadania 20. na maksymalną liczbę punktów

Przeprowadzka

Jacek należał do osób miłych, grzecznych i uczynnych, dlatego miał wielu przyjaciół. Mieszkał w wynajętym mieszkaniu, ale za tydzień miał się przeprowadzić do własnego. Czekało go więc dużo pracy, ponieważ mieszkanie to wymagało remontu, a wynajęte musiał zwolnić do końca miesiąca.

Pomyślał, że sam nie da rady. Najważniejszą sprawą było załatwić transport rzeczy, mebli, sprzętów. Zadzwoił do Jurka, który miał samochód.

- Czy mógłbyś w piątek o 17 przewieźć mi rzeczy ze starego do nowego mieszkania?

- W zasadzie mógłbym, ale wydaje mi się, że mój samochód nie nadaje się do tego - jest zdecydowanie za mały. Zadzwoń lepiej do Marka.

Marek jednak odmówił, ponieważ w piątek nie miał czasu. Jacek postanowił, więc zadzwonić do Krzyśka. Ten powiedział:

- Chętnie pomógłbym ci, ale mój samochód jest w naprawie. Może Andrzej? Ostatnio kupił nowy samochód.

- Andrzej, pomóż! - powiedział Jacek błagalnym głosem.

- Nie wymagaj tego ode mnie. Samochód jest nowy i rozumiesz, że różnie może się zdarzyć przy transporcie. Chwila nieuwagi i nowiutka karoseria porysowana.

Na szczęście do Jacka zadzwonił Jurek. Powiedział, że może uda mu się przewieźć jego maluchem przynajmniej część rzeczy.

Jakież było ich zdumienie, kiedy w piątek o 17 przed mieszkaniem Jacka zobaczyli samochody: Marka, Krzyśka i Andrzeja. Wszyscy wybuchnęli śmiechem, a Jacek wtedy pomyślał, że rzeczywiście prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie.

Wyjście do kina

W nocy dostałam wysokiej gorączki i nawet mowy nie było, żebym następnego dnia wyszła z domu. A przecież umówiłam się z dziewczynami, że pójdziemy do kina na premierę nowego filmu... Rano zadzwoniłam do Heleny.

- Helenko, dziś nie spotkam się z wami, ponieważ jestem chora.

- A może weźmiesz jakieś proszki? Może ci przejdzie do wieczora? - zasugerowała Helena. Kiedy powiedziałam jej, że to zapewne grypa, odrzekła: „Trudno, obejrzyj ten film innym razem”.

W południe odwiedziła mnie Jola, jej również było przykro, że nie mogę z nimi iść do kina.

- Helena mi mówiła, że jesteś chora. Czy wzięłaś proszki? Czujesz się już lepiej? Może jednak pójdziesz z nami wieczorem?

- Jolu, ja nie jestem w stanie wyjść z domu po zakupy, a co dopiero jechać z wami do kina.

Po wyjściu Joli położyłam się do łóżka. Przespałam prawie całą dzień. Obudził mnie dzwonek do drzwi.

- Niespodzianka! Postanowiliśmy nie iść bez ciebie do kina. Pójdziemy innym razem, jak wyzdrowiejesz - powiedziała Helena. Jola natomiast dodała, wciskając mi wypchaną torbę: - A tu są pyszne owoce - witaminki, żebyś szybko wracała do zdrowia. Możemy wejść?

Koleżanki posiedziały u mnie godzinę, a przy okazji odkurzyły mieszkanie i umyły naczynia. Dziś się przekonałam, że zawsze mogę na nie liczyć.